

3.4.8 Pogrešam, da avtor pri *ta-na Kasígingej orjčę* (82) ne omenja Bezlajeve razlage v Esejih, 159, pa čeprav skupno rezijansko gradivo potrjuje sufiks *-im̃* in ne **-yn'i*. Palatalnost nazala bi se namreč v teh govornih ohranila, a pri tem tipu pridevnikov ni izpričana, prim. *Kasígina orjca : ta-na Kasígingej orjčę* (82), *wõn na Bìlino, ta-na Bìlinej* (51). Izostanek palatalizacije pa je pogost tudi pri rez. apelativih, prim. *srákica, býječ* (52), *mlòkica* (136).

4 Dapitova knjiga ni samo kritična sinteza o rezijanski toponomastični etimologiji, ki prinaša ogromno novega gradiva, ampak je hkrati tudi odličen vir za slovensko in slovansko komparativistiko.

Metka Furlan

Prekrivanje kultur in večplastne identitete. Predstavitev zbornika «Overlapping cultures and plural identities/Cultures partielles et identites multiples», Ljubljana, 1995, 168 str.

UNESCO je v okviru svetovne dekade, posvečene kulturnemu razvoju (World Decade for Cultural Development) podprl različne dejavnosti, ki s svojimi vsebinami poudarjajo vlogo in pomen kulture za razvoj, bogatenje in afirmacijo kulturne identitete ter promocijo mednarodnega kulturnega sodelovanja. Evropski projekt «Prekrivanje kultur in večplastne identitete» je samo eden od številnih projektov UNESCO, ki potekajo v okviru dejavnosti Dekade in v katerega sta vključeni tudi sodelavki Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, prof. dr. Albina Nečak Lük in mag. Sonja Novak Lukanovič. Namen projekta je podati opredelitve in razčlenitve različnih konceptov identitete skupaj z oblikami njenega pojavljanja v različnih družbenih okoljih, tako s stališča posameznika kot skupine. Definicij in konceptov identitete je veliko. Številne discipline - sociologija, psihologija, socialna psihologija, zgodovina, lingvistika in druge - obravnavajo identiteto vsaka s svojega vidika. Pojem identitete je izrazito kompleksen in na različne načine povezuje številne discipline in istočasno poudarja tudi povezavo med njimi.

V okviru dejavnosti projekta je bilo organiziranih več ekspertskih srečanj, na katerih sta sodelavki Inštituta sodelovali z znanstvenimi prispevki. Tako je bilo leta 1991 srečanje na Dunaju, leta 1992 v Kopenhagnu in leta 1994 v Ljubljani. Znanstveno srečanje v Ljubljani z naslovom «Večplastna identiteta: kaj je to in kako deluje?» je organiziral Inštitut za narodnostna vprašanja v sodelovanju s Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO. Srečanja se je udeležilo 19 ekspertov iz 11 držav Evrope (od tega 5 ekspertov iz Slovenije). Uvodno predavanje je podal dr. Janek Musek s Filozofske fakultete v Ljubljani. Ljubljansko srečanje se je v skladu s splošno vsebino projekta osredotočilo na vprašanja večplastne identitete, ki se pojavlja kot posledica različnih dužbenih razmerij, v katera vstopa posameznik v večkulturnih okoljih. Prispevki tega srečanja so objavljeni v zborniku, ki sta ga izdala Inštitut za narodnostna vprašanja in slovenska nacionalna komisija za veliko in ki ga v našem prispevku predstavljamo.

Uvodne besede v zborniku sta zapisali Zofija Klemen Krek, generalna sekretarka Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, in Vera Klopčič, direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja. Poudarili sta vlogo in pomen kulture v večkulturnih okoljih ter izpostavili pomen projekta.

Prispevek Janeka Museka z naslovom «Psihološke osnove večplastne identitete» se osredotoča na psihološke faktorje, ki vplivajo na posameznika pri oblikovanju identitete. Avtor obravnava osebno identiteto, posebno pozornost posveča strukturi osebne identite

ter elementom, ki vplivajo na oblikovanje posameznikove identitete. Osvetljuje tudi najznačilnejše elemente, ki vplivajo na posameznikovo samooblikovanje in samoovrednotenje identitete. V posebnem poglavju izpostavlja vlogo identitete v večkulturnem kontekstu ter poda različne modele (od asimilacijskega, akulturacijskega do večkulturnega) sprejemanja druge kulture, pri katerih se pojavljajo različni psihološki vplivi in posledice.

Prispevek avstrijskega predstavnika v projektu Arne Haselbacha obravnava psihološko-filozofski aspekt identitete in predstavlja različne oblike in vzorce, ki se pojavljajo ob razmišljanju, kaj je identiteta, kateri procesi delujejo, kako se poraja ter kako preteklost in sedanost vplivata na razmišljanje o vsebini identitete.

Anne Knudsen, danska antropologinja, v svojem prispevku ugotavlja, da kultura in kulturna politika postaja v zadnjih desetih letih vedno bolj pomembna pri oblikovanju evropske politike. Čeprav na eni strani ekonomija in tehnologija združujeta Evropo, pa se na drugi strani povečuje zavest o različnosti med ljudmi Evrope, tako med narodi kot med državami. V zaključku avtorica poudarja, da cilj združene Evrope ni oblikovati neke vrste muzej na prostem, ampak oblikovati tako politično skupnost, kjer se nihče ne bo občutil prikrajšanega za svoj prostor med različnimi kulturami.

Tudi Zofia Sokolewicz, direktorica Evropskega centra Varšavske univerze, se v svojem prispevku loteva evropske teme. Iz različnih zgodovinskih obdobjih poskuša poiskati povezavo med državljanstvom in narodnostjo, posebej pa poudarja, kako sta ta dva pojma - narodnost in državljanstvo - obravnavana v kontekstu poljske politične kulture.

Norveški antropolog Thomas Hylland Eriksen poudarja nekatere elemente, ki se nanašajo na obravnavanje identitete posameznika v družbi. Avtor piše, da je zelo lahko in preprosto dokazati, da ima posameznik več identitet, ki se izoblikujejo zaradi določenega položaja ali odnosa posameznika v nekem okolju. Ugotavlja, da je danes še vedno zelo pomembna etnična oz. nacionalna identiteta v Evropi. Istočasno se v evropski družbi pri artikuliranju identitet pojavlja komplementarnost in nasprotovanje med elementi lokalizma in kozmopolitizma.

Albina Nečak Lük, vodilna strokovnjakinja s področja uporabnega jezikoslovja v Sloveniji, v svojem prispevku predstavlja nekatere rezultate empirično zasnovane raziskave »Medetnični odnosi v slovenskem etničnem prostoru«, ki se nanašajo na jezikovno preklapljanje in narodnost v Porabju. Avtorica posebno pozornost posveča analizi etnične strukture respondentov, analizi etnične strukture družine, iz katere izhajajo vprašani, analizi maternega jezika glede na etnično pripadnost vprašanih, analizi komunikacijskih vzorcev v formalnih in neformalnih domenah ter analizi mnenj vprašanih glede kriterijev etnične identitete.

O spremembah identitete med Estonci in Rusi v postkomunističnem obdobju piše Raivo Vetik, raziskovalec iz Estonije, z Univerze Tartu. V prispevku prikaže, kako se Rusi in Estonci identificirajo z Estonijo. Avtor poudarja, da se zaradi spremenjenih političnih razmer kaže zelo hiter razvoj nove večplastne identitete Rusov, ki živijo v Estoniji. Prav tako pa se je spremenilo stališče Rusov do estonskega jezika.

O avstrijskih identitetah piše Karin Liebhart, ki prikaže, kako se je nacionalna identiteta in nacionalna zavest v Avstriji razvijala po letu 1945. Posebej obdeluje Koroško in odnos Avstrije do etničnih razlik na Koroškem.

Karoly Ginter iz Budimpešte v svojem prispevku poda prikaz različnih narodnosti, ki živijo na Madžarskem, in pa Madžarov, ki živijo razkropljeni po svetu.

Sonja Novak Lukanovič iz Inštituta za narodnostna vprašanja v svojem prispevku razmišlja o etnični identiteti v večkulturnih družbah in posebej poudarja regionalni faktor, ki vpliva na oblikovanje identitete. Poudarja primer istrske identitete.

Peter Bettelheim pa v svojem prispevku išče povezavo med identito, narodnostjo in židovstvom ter skozi zgodovino in z navajanjem različnih avtorjev poskuša definirati židovsko identiteto.

Urednica je v zbornik uvrstila tudi dva prispevka iz prejšnjih ekspertskih srečanj, ki so se odvijala v okviru projekta »Prekrivanje kultur in večplastne identitete«. Tako je dunajsko srečanja iz leta 1991 predstavljeno s prispevkom Henrija Giordana iz Pariza, ki piše o dvojnosti identitete - o individualni in o kolektivni identiteti. Posebej poudarja kulturo in predstavlja različne definicije manjšinskih jezikov in kultur ter poskuša izoblikovati tak družbeni prostor, v katerem bodo imeli prostor jeziki in kulture manjšin.

Drugi prispevek je prispevek Thomasa Hyllanda Eriksena, ki ga je imel na srečanju ekspertov projekta v Kopenhagnu leta 1992 in se nanaša na dva načina skupinske identifikacije - na način mi kot subjekt in mi kot objekt.

Zbornik prispevkov »Prekrivanje kultur in večplastne identitete« brez dvoma predstavlja pomemben prispevek, ki osvetljuje nekatere vidike identitete, tako posameznika kot skupine v različnih družbenih okoljih. Prav tako zbornik kot celota poskuša prikazati koncept večplastne identitete, poiskati, kateri so prevladujoči in kateri skriti elementi večplastne identitete v določenih družbenih trenutkih in okoljih. Izbrana so predvsem različna večkulturna okolja v Evropi ter obravnavanje in vloga identitete manjšinskih skupnosti.

Sonja Novak Lukanovič

Marta Verginella, *Ekonomija odrešenja in preživetja*. Odnos do življenja in smrti na tržaškem podeželju. Koper 1996, 311 str., ilustr.

Marta Verginella je docentka na Oddelku za zgodovino in na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Doma je s Tržaškega, tudi študirala je v Trstu, v Ljubljani pa je zagovarjala doktorsko disertacijo, ki jo je v nekoliko spremenjeni obliki objavila v tej knjigi. Predmet njene razprave so oporoke, ki pa jih razčlenjuje in interpretira zelo široko, kot dokument, ki govori o gospodarskih, družbenih in duhovnih procesih. O vseh teh ravneh je v preteklosti že objavila odmevne razprave, npr. Družina v Dolini pri Trstu v 19. stoletju, ki je izšla v Zgodovinskem časopisu leta 1990, Oporoka - da ali ne? Odnos do življenja in smrti v publicistiki 19. stoletja, ki je izšla v Annales leta 1991, Vloga žene in moža v slovenski publicistiki 19. stoletja in v dokumentih s tržaškega podeželja, ki je izšla v Zgodovinskem časopisu leta 1993.

Knjiga je torej sinteza njenega dosedanjega raziskovanja. V njej je prišla do izraza avtoričina usmeritev v »novo zgodovino«, kot jo na zavihku knjige imenuje recenzent dr. Peter Vodopivec. Na kratko bi jo lahko opisali z zanimanjem za mikro zgodovino, z življenjem v anonimnega »malega človeka« in v njegovo mentaliteto, z upoštevanjem zelo raznovrstnih virov pri interpretaciji in z razgledanostjo po domačem in tujem, predvsem italijanskem in francoskem zgodovinopisju.

V Uvodni besedi avtorica pojasnjuje namen, vlogo in rabo oporoke v zgodovini zahodne civilizacije. Sama je imela na razpolago nekaj več kot tisoč oporok, ki jih je od leta 1819 do leta 1904 zapustilo prebivalstvo Brega, najožjega tržaškega podeželja, in drugo arhivsko dokumentacijo, shranjeno v župnijskem arhivu v Dolini in v Pokrajinskem arhivu v Kopru. Ob obravnavi testamentarne prakse na tržaškem podeželju se ni mogla izogniti iskanjem in dilemam sodobnega zgodovinopisja in historične antropologije, pri čemer je ugotovila: »Četudi sem si tedaj po malem želela ostati v varnem